

VEDLEGG

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1941-

14.9.2023

Representantforslag 252 S (2022-2023) om alltid å utrede alternativer til luftledning ved utbygging av sentralnettet

Jeg viser til brev av 5. september 2023 fra energi- og miljøkomiteen, vedlagt representantforslag 252 S (2022-2023) fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Ola Elvestuen, André N. Skjelstad og Alfred Jens Bjørlo. Representantene fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Statnett tar større hensyn til natur- og kulturlandskap og gode lokalmiljøer når det bygges nytt sentralnett, ved å sikre at alternativer med jord- og sjøkabler som hovedregel blir utredet parallelt med utredning av luftledning.»

Gjennom stortingsmeldingen *Vi bygger Norge – om utbygging av strømmettet* (Meld. St. 14 (2011–2012)) ble det nedfelt prinsipper for når kabel kan benyttes som alternativ til luftledning. Disse prinsippene er siden lagt til grunn for konsesjonsbehandlingen av nye nettanlegg.

For transmisjonsnettet (som tidligere ble benevnt «sentralnettet») dimensjonert for 300 kV eller 420 kV spenning, er hovedregelen luftledning, bortsett fra der luftledning er teknisk vanskelig eller umulig, som for eksempel i byer og ved kryssing av større sjøområder. Videre kan kabel benyttes dersom ekstrakostnaden for kabling av en begrenset delstrekning kan forsvares med at det gir særlige miljøgevinster sammenliknet med luftledning og/eller en begrenset strekning med kabling kan gi en vesentlig bedre totaløsning alle hensyn tatt i betraktning.

Utgangspunktet er at bruk av kabel som alternativ til luftledning alltid skal vurderes, men hvor grundig kablingsalternativet utredes, tilpasses hva som kan være beslutningsrelevant og i tråd med gjeldende prinsipper for bruk av kabling som beskrevet over. I vurderingen av om kabling er aktuelt i regional- og transmisjonsnettet, skal det vektlegges om det finnes alternativ luftledningstrasé som ikke er urimelig lang og kostbar. Det vil blant annet si at for transmisjonsnettet vil en full konsekvensutredning av lengre strekninger med kabel sjeldent være aktuelt, jf. Meld. St. 14 (2011-2012), s. 82-83.

Oslo Economics gjennomførte på oppdrag fra Strømnettutvalget en utredning av kabel som alternativ til luftledning, der selskapet sammenlignet investerings- og driftskostnader, driftsmessige forskjeller og areal- og miljøvirkninger (Oslo Economics, 2022). Jeg viser til NOU 2022:6 Nett i tide – om utvikling av strømmettet, s. 164-165 og 182-185.

Hovedkonklusjonen er at kostnadsforskjellen på de høye spenningsnivåene fortsatt er stor, med unntak for 132 kV jordkabler i lett terreng, som defineres som terreng utenfor bynære områder og uten nevneverdig fjellmengde. På høyere spenningsnivå har jord- og sjøkabler høyere kostnader per kilometer, kortere levetid og hyppigere og mer langvarige feil enn luftledning, og medfører dessuten investeringer i kompenseringssanlegg og økt systemkompleksitet. Ellers viser utredningen at lite har endret seg fra tidligere erfaringsgjennomganger. Utredningen foreslår ingen større endringer i prinsippene som følger av Meld. St. 14 (2011-2012).

Dagens prinsipper åpner allerede for konkret vurdering av kabel i regionalnettet der kostnadsforskjellen mellom luftledning og kabel forventes å være liten. På de høyeste spenningsnivåene vil det eventuelt være en vesentlig økt verdsetting av natur og miljø, for eksempel som følge av at det er større knapphet på disse ressursene i dag, som kunne tilsi at kabel i større grad bør velges. Her er det imidlertid viktig å merke seg at det ikke er gitt at jordkabel gir mindre, samlede negative miljøvirkninger enn luftledning. Kabel gir mer direkte inngrep i grunnen og i naturmangfoldet i vegetasjonen. Typen vegetasjon (myr, skog, jordbruksareal mv.) har betydning for hvor negative virkningene blir. Om det er behov for å sprengte grøft gjennom fjell, blir inngrepet enda større og synligere, samtidig som anleggsarbeidet kan gi negative virkninger for natur og omgivelser, i form av støy, støv og andre forstyrrelser. Luftledning kan på den andre siden gi kollisjonsrisiko for fugl. Luftledning krever også normalt et bredere ryddebelte i skog enn jordkabel gjør, noe som vil kunne ha landskapsvirkninger og føre til større inngrep i vegetasjonen. Det er dermed ulike, men negative miljøvirkninger fra både jordkabel og luftledning.

Økt bruk av kabel kan bidra til mindre lokal og regional motstand mot nye kraftledninger, men det er også eksempler på at kabel ikke nødvendigvis blir godt mottatt. Det kan skyldes at kabler legges langs veier, gang- og sykkelveier og langs boligbebyggelse, der naboer kan være bekymret for helsevirkninger fra elektromagnetiske felt. Det er dessuten som nevnt ikke alltid mindre miljøvirkninger av kabel enn av luftledninger. For eksempel kan nødvendig kompenseringssanlegg ved kabling også være en ulempe og møte lokal motstand.

Valget mellom kabel eller luftledning tas på bakgrunn av en konkret vurdering i den enkelte sak, men kriteriene nevnt over er også førende for når det skal kreves omfattende utredninger av kabelalternativer. I konsesjonsvurderingene må andre hensyn også tas inn, for eksempel forsyningssikkerhet, miljøvirkninger og kompleksiteten kabling påfører nettet i en region.

Ytterligere utredninger av jord- og sjøkabel vil gi økte kostnader ved nettutvikling, og mer omfattende og tidkrevende prosesser i forbindelse med utvikling og behandling av nye nettanlegg. Dette harmonerer etter mitt syn dårlig med et nært tverrpolitisk ønske om raskere og mer effektive prosesser for utbygging av nye nettanlegg.

På denne bakgrunn anbefaler jeg at representantforslaget ikke vedtas.

Med hilsen

Terje Aasland